

KNIHY KNIHOVNY KUNŠTÁTSKÉ

Přiznávám, že před komiksy dávám přednost klasické knížce. Přesto jsem se rozhodl tentokrát propagovat komiksový příběh amerického kreslíře a libretisty Arta Spiegelmana. Nejsem znalcem komiksu, v dětských letech jsem jich ale přece jen značné množství přelouskal. Ony se totiž koncem šedesátých let (kdy mi bylo deset) obrázkové seriály objevily v časopisech a vycházely i jako samostatné sešity. *Rychlé šípy* jsem znal už z *Mladých hlasatelů* vycházejících za první republiky a uložených na půdě v otcově kufříku. Teď mě zaujal mezihvězdný hrdina Rex Star, Robin Hood v Sherwoodském lese číhající na Isaca z Yorku, superman Mike s krásnou Muriel v komiksu Káji Saudka *Muriel a andělé*. Tato kráska mimochodem jako by z oka vypadla Olze Schoberové, tehdejší česko-hollywoodské sexbombě. Pak přišla léta sedmdesátá a normalizace této úpadkové produkci nepřála. Znechutili mě *Strážci*, jakási komunistická obdoba *Rychlých šípů*, některé příběhy byly od Jaroslava Foglara bezostyšně opsány. Saudek se ještě chvíli držel v Mladém světě s *Lips Tullianem* či *Diamantovou šifrou*, pak byl definitivně konec a za „pimprlovým eposem“, jak Saudek komiks nazval, se slehla normalizační hlína.

Obrat začal po roce 1989. A já bych vám rád doporučil to nejlepší, co se tu v devadesátých letech v obrázkových příbězích objevilo. Jde o dvousešitový příběh amerického žida Vladka Spiegelmana, původem z Haliče. Jeho syn Art, známý kreslíř a redaktor slavného časopisu *Rew*, který se věnuje avantgardnímu komiksu, zachytil na třech stovkách stran příběh svého otce, vězně v Osvětimi. Nepojednává ale jen o holocaustu, jde i o problematický vztah otce a syna, o mezigenerační konflikt, o rodiče a děti. Židé jsou zobrazeni jako myši, nacisté jako kočky. Toto „převtělení“ vyvolalo prudké protireakce v Polsku a ve Francii: Poláci jsou vyobrazeni jako prasata, Francouzi jako žáby. Opřu se teď o autoritu žijícího klasika a ocituji, co o knížce napsal Umberto Eco. *Maus je kniha, kterou nemůžete odložit, a to ani když se vám chce spát. Když spolu dvě myši mluví o lásce, cítíte dojetí, když trpí, pláčete. Tento příběh, který obsahuje utrpení, humor i běžné životní situace, si vás brzy podmaní jazykem staré východoevropské rodiny a postupně vás vtáhne do něžného a hypnotického rytmu. Když knihu Maus dočítáte, jste nešťastní, že musíte její magický svět opustit. Brzy zatoužíte zase se k ní vrátit.*

Možná se zeptáte, jak jsou v příběhu vyobrazeni Češi? Jsou to lasičky nebo snad tchoři? Ne. Převtělení Čechů se nekoná, přestože se na stránkách objeví i luxusní československé sanatorium třicátých let. Proměně Čechů se Spiegelman vyhnul. Proč? Nehráli v příběhu podstatnou roli a pak, víme přece o nadstandardních vztazích mezi Českem a Izraelem.

SPIEGELMAN Art: *Maus*, Praha, Torst, 1997